

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

369 ק"מ 9 אה תש"ס 6 שנה 6' א"י 110

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל etayba1@gmail.com

הנושא: שמחה בעבודת ה'

פסח, ורצתה אסתר להמשיך מהשמחה של יום ראשון של פסח, שהוא בתוך החמשה ימים טובים שניתנו לישראל, ועל ידי ההתעוררות ביום זה, לא יצטרכו לימים של צער וסבל, והתבטלו גזירותיו הרעות של המן.

בפרקי דרבי אליעזר (פרק ל"ב), נאמר על פסוקים בפרשת תולדות, בשעה שיצחק אבינו קורא לעשו, ומבקש ממנו "ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואכלה בעבור תברכה נפשי בטרם אמות", הגיע ליל יום הפסח, וקרא יצחק לבנו עשו הגדול ואמר לו – "בני, זה הלילה, כל העולם כולו אומרים בו הלל, ואוצרות טללים נפתחים בו, עשה לי מטעמים עד שאני בעודי ואברכה".

שומעת זאת רבקה ומזעיקה את יעקב בנה הקטן: "שמעתי את אבא מדבר עם עשו, ואומר לו – "הלילה הזה כל העולם אומר בו הלל, ואוצרות בו נפתחים". הוא רוצה לברך אותנו, בא אתה, ותיקח את הברכות.

ומיד מצוה על יעקב: "לך נא אל הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים טבים ואעשה אתם מטעמים לאביך כאשר אהב". שואל רש"י: וכי שני גדיי עזים היה מאכלו של יצחק? אלא פסח היה האחד הקריב לפסחו והאחד עשה מטעמים.

אולם במדרש (בר"ר סה, יד) מובא: ורבקה אמרה אל יעקב, הביאה לי ציד, ועתה בני שמע בקלי, לך נא אל הצאן (בראשית כז, ו ט), אמר רבי לוי לך וקדם את האמה שמשולה לצאן, האיך מה דאת אמר (יחזקאל לד, לא): ואתן צאני צאן מרעיתי. (בראשית כז, ט): ולקח לי משם שני גדיי עזים טבים, אמר רבי לוי אם מצאת הרי מוטב ואם לא הבא לי מפרפורנין שלי, שפך כתב לה שהוא מעלה לה שני גדיים בכל יום. טבים, רבי חלבון אמר טובים לך, שעל ידן את נוטל את הברכות. וטובים לבניך, שעל ידן הוא מתכפר להם ביום הכפורים, דכתיב (ויקרא טז, ל): כי ביום הזה יכפר וגו'. ע"כ.

כלומר כפרת יום הכיפורים הבאה על ידי שני השעירים הגיעה מליל הסדר אצל יצחק אבינו.

כי בליל הסדר נקבע האם מנצל כראוי את ימי השמחה שניתנו לו ועובד את ה' בהם, וממילא מתחבר אל ה"שעיר לה", אולם אם אינו מנצל כראוי את הימים הטובים, אזי צריך הוא להתחבר אל ימי הצער ואזי מתחבר הוא אל השעיר לעזאזל.

נמצא כי כל יהודי מוכרח לקיים ולעשות את רצון ה', אבל הבחירה בידו, האם יעשה זאת על ידי חמשה ימי השמחה, שישיפיעו לו שמחה בעבודת ה' לכל השנה, ויזכה לעבוד את הקב"ה מתוך שמחה. או שצריך לעוררו על ידי חמשה ימי הצער, שימשיכו לו יראת העונש ופחד הדין למשך כל השנה כולה.

"ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה".

לכאורה תיבת "היום" נראית מיותרת, והיה יכול לכתוב "ראה אנכי נותן לפניכם ברכה וקללה"?

מתרג"ה"בן איש חי" בדרשותיו, ונראה לומר, כי הנה הקדוש ברוך הוא נתן לישראל חמשה ימים טובים בשנה: ראש השנה, יום ראשון של סוכות, יום שמיני חג עצרת, יום ראשון של פסח, חג השבועות (יום שביעי של פסח אינו רגל בפני עצמו). ואם היו ישראל שומרים חמשה ימים טובים אלו כהלכתם היו ניצולים מחמשה ימים רעים שהם: צום גדליה, עשרה בטבת, שבעה עשר בתמוז, תשעה באב, עשרה באב (שרובו של היכל נשרף בעשרה באב).

וזהו שאמר הכתוב: "ראה אנכי נותן לפניכם היום", דהיינו ה' יום, חמשה ימים שהם ברכה וקללה, ואם אתה נזהר באלו הימים טובים שהם לברכה, אזי תנצל מהימים שהם לקללה.

על פי דברי קדשו של רבינו יוסף חיים ז"ע יש לפרש ולומר: מצינו כי מילת היום מרמזת לראש השנה, כדברי הזוהר הקדוש (פרשת פינחס דף רלא): פתח רבי שמעון ואמר, (איוב א', ו) ויהי היום, בכל אתר דכתיב ויהי, איהו צער, ויהי בימי, צער ודאי, ויהי היום יומא דאית ביה צער, ודא הוא ראש השנה, יומא דאית ביה דינא קשיא על עלמא, (מ"ב ד ח) ויהי היום ויעבר אלישע אל שונם, יומא דראש השנה הוה, ובכל אתר ויהי היום, דא ראש השנה, ויהי היום ויבאו בני האלהים, יום ראש השנה. ע"כ.

כלומר ביום ראש השנה נקבע איך יזכה לעבוד את הקב"ה במשך השנה, האם יזכה לנצל כראוי את חמשה ימי השמחה ולהינצל מהחמשה הימים הרעים או לא.

וכן יש לרמז זאת בפסוק: "היום אם בקולו תשמעו", כלומר מילת "היום" רומזת לחמשה ימים בשנה הטובים מחד והרעים מאידך, ותלוי הוא "אם בקולו תשמעו".

בזה נבוא ונבאר מדוע הוסיפו לאברהם ושרה אות ה' בשמם, כי עד עתה אברהם ושרה עבדו את הקב"ה בדרך של עצבות, מחמת שלא היה להם ילדים. אולם מעתה, הבחירה בידם לבחור אם לעבוד את ה' על ידיש מחה בקיום המצוות, או על ידי יראת העונש והצער.

ולכן מיד אחר שהוסיפו לאברהם את האות ה' לשמו, נאמר: "והוא יושב פתח האהל כחם היום", היינו שמעתה יש בידו הבחירה האם לעבוד את הקב"ה על ידי ה' ימים שמחים או על ידי ה' ימים של עצב וצער.

וזהו שאמרה אסתר: "אם על המלך טוב יבוא המלך והמן היום אל המשתה אשר עשיתי לו". כלומר, היה זה ביום ראשון של

מספרים על הגה"ק רבי אברהם מטשכנוב זצ"ל שהיה לו חבר אחד גאון וקדוש ששאל אותו פעם אחת "הלא שנינו יחד גדולים בתורה, הרביתי תורה כמותך, גם מעשים טובים יש לי כמותך, ולמה צועקים עליך רבי ועלי לא?"

השיב לו הגה"ק מטשכנוב 'אמור לי ידידי האם היתה לך מימך שמחה גדולה שכמותה אינך יכול לתאר', אמר לו: 'כן, פעם אחת הרווחתי עשרת אלפים רובל בפעם אחת', נענה הגה"ק מטשכנוב ואמר 'אכן, היתה לך שמחה גדולה' וחזר על דבריו כמה פעמים 'שמחה שאינך יכול לתאר יותר, והמשך ואמר עתה דע חביבי וחברי יקירי, כי בשעה שאני פושט את ידי להניח תפילין ועדיין איני מניחם, רק זוכר אני שאני מוכן ומזומן להניח תפילין שציווני בוראי, יש לי שמחה אלפי אלפים יותר ממה שהיה לך בעת שהרווחת את העשרת אלפים רובל כסף.

בספר 'נחלת אבות' לגאון סבא דמשפטים, אב בית דין מקודש רבי יוסף משאש זצ"ל (ח"ג דרוש קמה) מסופר על אחד מבעלי התוספות, רבי יחיאל מפריז זצ"ל. בבית הסמוך לו הגיע לגור בשכירות יהודי מפורטוגל, שהגיע לפריז לרגל עסקים. הייתה להם חצר משותפת ששימשה את שני הבתים כנהוג בימים ההם.

היהודי הזה, שעסקיו בפורטוגל היו עם גויים, התרחק משמירת תורה ומצוות, כמו שנאמר (תהלים קו, לה): "ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם."

עם חלוף הימים הוא למד להבחין באישיותו המרוממת של שכנו, בקדושתו, בעמלו בתורה, ומעל לכל: בשמחת החיים שיש לו. את אותן הרגשות חשה אשתו כלפי אשתו של רבי יחיאל. פליאתם התעצמה לנוכח העובדה שהם הבחינו בסגנון החיים הפשוט והצנוע בו חיו, במאכלם הדל, ואף על פי כן צהלתם בפניהם תמיד, והם מגדלים בנים ובני בנים בשמחה ובטוב לבב.

באחד הימים הוא לא יכול היה יותר להתאפק. סר לביתו של רבי יחיאל ושאל: "יאמר לי מר! לשמחה מה זו עושה? הנה אני עשיר גדול, בעל נכסים, ואף על פי כן הנני חי בדאגה מתמדת. בכל יום אני דואג דאגת המחר, האם אצליח למכור את הסחורה שקניתי, וכדומה. אין לי שמחת חיים. ואילו אתה, חי בפשטות, אוכל לחם פשוט, פרנסתך אינה מסודרת, ואף על פי כן צהלה תמיד על פניך, ונדמה כמי שיש לו אוצרות תבל. האם תוכל לגלות לי מהו סוד השמחה שלכם?"

נענה רבי יחיאל והשיב לו במשל:

שני בני אדם עובדים בשדה בזעת אפיים. האחד עובד לפרנסתו בשדה של אחרים, ואילו השני עובד בשדה שלו, הוא בעצמו בעל הבית על השדה ועל הפירות שעתידים לצאת ממנו. איזה מהם שמח יותר? פשיטא שהשני, שעובד בשדה שלו!

זה שעובד בשדות אחרים אין לו כל שמחה מעצם העבודה. הוא מרגיש שהוא עבד של אחרים, שאין לו משל עצמו כלום, זולת הפרוטות המעטות שבעל הבית נותן לו בשכרו. לא כן מי שהוא בעצמו בעל הבית, הרי הוא מרגיש שמחה בעמלו. הוא יודע שכל טירחה משתלמת משום שהפירות שלו יצאו משובחים יותר.

וזוהו יסוד ההבדל בין שנינו: אתה עובד ב"שדה שאינו שלך", לכן אין לך שמחה, ואלו אני עובד ב"שדה שלי" ולכן יש לי שמחה. אף אחד לא נשאר בעולם הזה לנצח. בבוא היום כולם יוצאים מפה. נמצא, אפוא, שכל מה שאתה טורח ומתייגע להרבות את העולם הזה שלך – הרי זו טירחה על שדה שאינו שלך.

כשיגיע היום לא יוכל אף אחד לומר: 'חכו רגע! אני מוכן לשלם כסף...'. יאמרו לו: 'גם תשלם כסף וגם ניקח אותך...'. הוא ישכור את הפרופסור המומחה ביותר, ישלם לו טבין ותקילין על הניתוח הפרטי, והניתוח לא כל כך יצליח... בר מינן, החולה מת. לקה בכפליים.

על כגון זה אומר ירמיה הנביא בשם ה' לעם ישראל: "כה אמר ה' לאיש יהודה וליושבי ירושלים, נירו לכם ניר ואל תזרעו אל קוצים", כלומר, עסקו בתורה ובמצוות שהם עושים פירות, כמו הניר בשדה ובכרם שעושה פירות, ואל תרדפו אחר תאוות

העולם הזה, העושר והכבוד וכו', שהם כקוצים שאין להם פרי, רק קוץ מכאיב וסילון ממאיר.

אני עובד על העולם הבא שלי. כשאני לומד תורה, ומקים מצוות, הריני עמל על ה"שדה שלי", שאינו שייך לאף אחד אחר זולתי, והוא ישאר שלי לעד ולנצח נצחים. כל עמל בתורה וכל יגיעה בקיום מצוות, מגדילים את הפירות שלי בעולם שכולו טוב, בעולם שכולו ארוך.

"אם רוצה גם אתה להרגיש שמחה בחיים", סיים רבי יחיאל את דבריו, "תתחיל לעבוד על המקום האמיתי ששייך לך, ולא על מקום שמחר יוציאו אותך ממנו בעל כורחך, בין תרצה בכך ובין לא!"

"פקודי ה' ישרים משמחי לב" (תהלים יט, ט). מי שעסוק בפקודי ה' – מגיע לידי שמחה אמיתית, משום שהוא עסוק בטיפוח ה"שדה שלו", ה"רשומה בטאבו" על שמו.

מספרים שפעם היה רבי לייב חסיד באמצע הדרך, ברוסיה, והגיע זמן תפילת מנחה. בלית ברירה, נכנס לאיזושהי חורשה, מצא פינה שקטה ונעמד להתפלל.

בדיוק באותה שעה עבר שם הקיסר הרוסי בכבודו ובעצמו, עם הפמליה שלו, והבחין בדמות אדם העומד מול עץ ומתפלל. הוא המתין, בלי להסיר את מבטו מהאיש, עד שר' לייב סיים להתפלל. כשסיים שלח לקרוא לו. "יודע אתה מי אני?"

"לא! אולם לפי כל הפמליה שמסביב, מניח אני, כי הנך אדם נכבד ביותר."

"אני הקיסר הרוסי, בכבודי ובעצמי! ראיתי שהתפללת, ורציתי לשאול אותך כמה פעמים בחיים שלך אתה עושה את מה שעשית עכשיו." "שלוש פעמים בכל יום!"

אתה עושה שלש פעמים ביום בדיוק את מה שעשית עכשיו?" "כן!"

"דע לך אפוא, כי אני, הקיסר ירום הודי, התבוננתי בך, ואני אומר לך בפה מלא: אני מקנא בך!"

האם יודע אתה, יהודי, מהו התענוג הגדול ביותר שיש לקיסר עלי אדמות? הרי יש לו את כל התענוגות שבעולם! כל מנעמי השלטון – שלו הם! אמר לך: כאשר פורצת מלחמה בין שתי מדינות. לכל מדינה יש, כמובן, צבא משובח, כלי נשק, טילים, פצצות. הצבאות נלחמים זה בזה, ולבסוף ישנה נקודה אחת שמי שמצליח לכבוש אותה – הוא נקרא המנצח במלחמה!

כאשר המלך של המדינה המנצחת מקבל מראשי הצבא, את הידיעה: "הצבא שלנו כבש את הנקודה" – זה האושר והתענוג הגדול ביותר שיש למלך עלי אדמות!

כמה פעמים זוכה מלך בימי חייו, לאושר הגדול הזה? אמר לך את האמת: כמה מלחמות, בין מדינות, כבר יש? ובכמה מהן יש ניצחון מוחלט? אני, באופן אישי, טעמתי את טעם האושר הזה רק פעם אחת בחיי! האם אזכה לטעם אותו שוב? אני מאוד מסופק.

כשהתבוננתי בפניך בזמן שהתפללת, ראיתי שנסוך על פניך אשר! פניך קרנו מאשר! השלוה, השמחה, וההנאה היתה ניכרת עליהן! ואתה מספר לי ששלוש פעמים בכל יום יש לך את זה! לי היה את סוג האשר הזה על פני, פעם אחת בכל החיים, וכאמור, אני מסופק מאד אם אזכה לך בשנית, ואתה זוכה לך שלש פעמים ביום! אני מקנא בך!"

מספר הודעות חשובות:

1. איי"ה ביום ראשון ראש חודש אלול יתקיים שיעור של הרב **איתי בן אהרון** שליט"א בבית הכנסת משכן הכהנים שדרות הציונות 20 תל אביב לאחר תפילת ערבית. ולאחר מכן יתקיים התרת נדרים כפי המנהג לעשות 40 יום קודם יום הכיפורים.

2. השיעור הקבוע בבית הכנסת מאורות משה ברמות המתקיים מידי שבוע בימי שלישי ב11 בבקר עובר ליום ראשון ב11 בבקר.

ברוכים הבאים בשם ה'.